

**การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวชุมชน
โดยแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนใน จังหวัดอุบลราชธานี**
**Social Responsibility Promotion of Participatory Entrepreneurs by Participatory
Community Enterprises. Ubonratchthani Province**

จิราภรณ์ บุญยั้ง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนใน จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อศึกษาการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน 3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในวิสาหกิจการท่องเที่ยวใน จังหวัดอุบลราชธานี 4) เพื่อศึกษาภาพลักษณ์วิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม 5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมใน จังหวัดอุบลราชธานี 6) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมใน จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้มีส่วนได้เสียในวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพพนักงาน รายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) ภาพลักษณ์วิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4) การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดอุบลราชธานีโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมุ่งเน้นตลาดอยู่ในระดับปานกลาง 5) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมใน จังหวัดอุบลราชธานี 6) การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม, ผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยว, โดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

¹ สาขาวิชาการจัดการคุณภาพ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
E-mail : jiraporn.bo@ssru.ac.th , E-mail: jiboonying@hotmail.com

Abstract

The objective of this research is to: 1) study the personal characteristics of tourism enterprises by community participation Sustainable in Ubon Ratchathani 2. To promote the social responsibility of enterprises, tourism, community participatory sustainable. 3. To study the body. Of community in tourism enterprises in Ubon Ratchathani 4. The image of tourism enterprises by community participation. 5. To study the relationship between individual characteristics and the promotion of social responsibility of enterprises in the tourism community in the joint. Ubon Ratchathani Province 6. To study the relationship between community participation and promotion of social responsibility of tourism enterprises by community participation in Ubon Ratchathani province . The research is based on the stakeholders in the tourism community enterprises engaged in Ubon Ratchathani I'm 400 engines used in the questionnaire and interviews. Statistics used in analysis Including frequency values, percentage values Mean, standard deviation, t value, F value

The research found that 1. Most respondents are female, age 31-40 years, with bachelor's degree, status, single, career, staff, monthly income 10,000-20,000 baht 2. Community participation The average level is high.3. Tourism enterprise image by community participation. The average level of 4. Promoting social responsibility of enterprises for visual damage. Tourism by community with participation in Ubon Ratchathani province, on average, is at a high level. Except for leadership change and market focus is moderate 5. The interaction between the personal attention to the promotion of social responsibility of enterprises in the tourism community in the joint. Province 6. Apportion of the joint CMU Chung with the promotion of socially responsible enterprises Tourism. Typically, the community engaged in Ubon Royal Ethan's cold gear that relationship. At a high level

Keyword Social Responsibility Promotion of Participatory Entrepreneurs by
by a sustainable participatory community

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ประเทศไทยมีแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR เริ่มเป็นที่รู้จักในปี พ.ศ.2542 โดยอิทธิพลขององค์กรจากประเทศตะวันตก และมีความแพร่หลายมาเรื่อย ๆ โดยพัฒนาการในช่วงประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา พบว่าการขับเคลื่อนงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในประเทศไทยมีความเข้มแข็งมากขึ้น เห็นได้จากจำนวนสถาบัน หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ มีการส่งเสริมในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ การจัดอบรมสัมมนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การมอบรางวัลให้กับองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น (เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2552, หน้า)

ดังนั้น เรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมจึงกลายเป็นประเด็นสำคัญที่องค์กรทั่วโลก รวมทั้งองค์กรในประเทศไทยให้ความสนใจ โดยเฉพาะองค์กรธุรกิจ เนื่องจากการดำเนินกิจการขององค์กรธุรกิจล้วนส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทางตรงและทางอ้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความรับผิดชอบต่อสังคมจึงกลายเป็นเรื่องจำเป็นที่ทุกฝ่ายต้องหันมาให้ความสำคัญ และกลายเป็นแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการธุรกิจที่ส่งผลเชิงบวกต่อผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ (สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, 2556, หน้า) รวมทั้งส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงขององค์กร ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าอันจะนำไปสู่การมีผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนขององค์กรต่อไป

ดังนั้น ความรับผิดชอบต่อสังคมจึงเป็นวิธีการที่องค์กรใช้ในองค์กรธุรกิจเช่นธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น และเพื่อผลทางเศรษฐกิจและในพวกเดียวกันก็มีส่วนในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความพัฒนาและยั่งยืน นักวิชาการ ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ได้แบ่งองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ อาทิ Carroll (1991) แบ่งองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อ

ต่อสังคมออกเป็น 4 ด้าน หรือที่รู้จักกันในชื่อพีระมิดความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านเศรษฐกิจ (Economic Responsibility) คือความรับผิดชอบต่อผลกำไรให้กับองค์กรถือเป็นความรับผิดชอบต่อพื้นฐานที่สำคัญ 2) ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านกฎหมาย (Legal Responsibility) คือการปฏิบัติตามกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด 3) ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านจริยธรรม (Ethical Responsibility) คือการปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องทางด้านจริยธรรม และหลีกเลี่ยงการกระทำที่ขัดกับศีลธรรมอันดีของสังคม และ 4) ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการกุศล (Philanthropic Responsibility) คือ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีขององค์กรโดยการพัฒนาชุมชน และคุณภาพของคนในสังคม (สาธิต หนูนิล, 2559, หน้า)

สำหรับการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืนจึงเป็นกระบวนการทางสังคมที่กระตุ้นให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ทำให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและต้องการที่จะให้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ครินทร มิติน (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ประกอบด้วยการร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน การมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการของความร่วมมือเพื่อที่จะนำพลังจากกลุ่มบุคคลมาใช้กำหนดสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกำหนดระบบขององค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์

“การท่องเที่ยวโดยชุมชน (community base sustainable tourism) คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแล

เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน” โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกันทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไขและสร้างโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะรุกคืบเข้าไปถึง หรือต้องการเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากร และกระจายอำนาจการตัดสินใจ โดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน

ในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมาคำว่า “Community-based Tourism : CMT” การท่องเที่ยวที่ให้ชุมชนเป็นฐานการบริหารจัดการ “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” เป็นที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายในหลาย ๆ ความหมาย ความเข้าใจและประสบการณ์ ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ เป็นเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดการด้านโฮมสเตย์ที่ต้องมี “ชุมชน” เป็นส่วนประกอบสำคัญ (วีระพล ทองมา, 2560, หน้า)

ผลกระทบจากการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน : “Community-based Tourism : CBT” ทุกอย่างที่เกิดขึ้นการย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งที่ตั้งอยู่ สิ่งแวดล้อมโดยรอบทั้งสิ้น ซึ่งมีผลกระทบด้านบวกและด้านลบ (วีระพล ทองมา, 2547, หน้า 17-22) ได้แก่

1.1.1 ผลกระทบด้านบวก ส่งผลให้ชุมชนมีจิตสำนึกเกิดการพัฒนาตนเอง พึ่งพาตนเอง คิดเป็น ทำเป็น มีความพยายามในการเรียนรู้พัฒนา เกิดรายได้เพิ่มขึ้น มีการรวมตัวกัน สร้างความเข้มแข็งในชุมชนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ตามความคาดหวังและความพยายามที่จะดำเนินการเพื่อให้เป็นตามหลักการพัฒนา

อย่างยั่งยืน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม วัฒนธรรม 3) สิ่งแวดล้อม และสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนคือการรวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญา สืบสานสืบทอด ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ได้ เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมในทรัพยากรของชุมชน และเกิดกระบวนการเรียนรู้การทำงานร่วมกันในที่สุด

1.1.2 ผลกระทบด้านลบ เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ จำนวนขยะที่เพิ่มมากขึ้นจากนักท่องเที่ยว การใช้น้ำ ระบบนิเวศธรรมชาติ การรับวัฒนธรรมที่เข้ามาอย่างรวดเร็ว เกิดกระแสการเลียนแบบ มีความขัดแย้งทางความคิด เสียความเป็นส่วนตัวในการที่จะต้องรองรับนักท่องเที่ยว และที่สำคัญคืออาจถึงกับสูญเสียเอกลักษณ์ของท้องถิ่น หากมีการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวมากเกินไป

ในส่วนการตลาดนั้นแต่ละชุมชนจะต้องให้ข้อมูลแนะนำชุมชนตนเองและชุมชนอื่นที่ถูกต้องและน่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว และที่น่าภูมิใจสำหรับชุมชนคือ การรักษาและวางแผนทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา บรรพบุรุษที่สืบทอดกันมา แต่ชุมชนไม่ได้ละทิ้งพื้นฐานเดิม หรือปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปตามกระแสวัฒนธรรม และไม่ได้มุ่งหวังรายได้จากการท่องเที่ยวที่จะได้ให้เป็นรายได้หลักของชุมชน โดยละทิ้งอาชีพดั้งเดิมที่จะเป็นการที่จะปรับตัวเพื่อรองรับกระแสการท่องเที่ยวที่เข้าไปในชุมชน

จังหวัดอุบลราชธานี มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและแต่ละแห่งอยู่ในป่าเขาทางไกลความเจริญ อาทิผาแต้ม สามพันโบก ยังไม่มีผู้ใดวิจัยและสนใจไปเที่ยวเพราะไก่นักท่องเที่ยวยังไม่ค่อยสนใจ นักท่องเที่ยวจึงสนใจเฉพาะภายในจังหวัดเท่านั้น อาทิเทศกาลแห่เทียนเข้าพรรษา ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญปัญหาการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งอาจจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน และผลที่ได้จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม จากปัญหาการวิจัยผู้วิจัยอยากทราบว่า 1. การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนมีหรือไม่

อย่างไร 2. คุณลักษณะของวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนเป็น
อย่างไร 3. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นอย่างไร
4. ภาพลักษณ์ของวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนเป็นอย่างไร
5. ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับ CSR จริงหรือไม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนใน จังหวัดอุบลราชธานี

1.2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในวิสาหกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

1.2.3 เพื่อศึกษาภาพลักษณ์วิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม

1.2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมใน จังหวัดอุบลราชธานี

1.2.5 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดอุบลราชธานี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตเนื้อหา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมโดยชุมชน ภาพลักษณ์และรูปแบบของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม และการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยศึกษาการพัฒนาการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม ภาพลักษณ์วิสาหกิจชุมชน ประชากรที่ใช้ในครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนได้เสียในวิสาหกิจการท่องเที่ยวชุมชนแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดอุบลราชธานี

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนได้เสียในวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ผู้ที่พักอาศัยในชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน บุคลากรท้องถิ่นของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม

1.4.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม

1.4.3 ภาพลักษณ์ของวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้มีส่วนได้เสียในวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 400 คน ได้แก่ ผู้ที่พักอาศัยในชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน บุคลากรท้องถิ่นของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.2 กลุ่มตัวอย่างหาได้จากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane จำนวน 400 ราย ประกอบด้วยผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดย

ชุมชน 55 ราย ผู้ประกอบการโรงแรมที่พัก 5 ราย ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 55 ราย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 55 ราย และองค์การบริหารส่วนตำบล 55 ราย นักท่องเที่ยว 175 ราย

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยศึกษาการพัฒนาการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม การจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม ภาพลักษณ์วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบเจาะจง สำหรับสัมภาษณ์ผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยว 5 ราย ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ราย และองค์การบริหารส่วนจังหวัด 5 ราย และองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ราย ผู้ประกอบการโรงแรมที่พัก 5 ราย รวม 25 ราย การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามกับผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน 50 ราย ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 50 ราย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 50 ราย และองค์การบริหารส่วนตำบล 50 ราย นักท่องเที่ยว 175 ราย รวม 400 ราย

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยว วิเคราะห์หาข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ

การมีส่วนร่วมโดยชุมชน ภาพลักษณ์และความมีชื่อเสียงขององค์กร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม วิเคราะห์โดยค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จะวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ของผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.50 - 5.50 มีความหมายว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด
3.50 - 4.49 มีความหมายว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49 มีความหมายว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49 มีความหมายว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49 มีความหมายว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม จังหวัดอุบลราชธานี ใช้การพรรณนาจากการสัมภาษณ์

3. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพพนักงาน รายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท 2. การมีส่วนร่วมของชุมชนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3. ภาพลักษณ์วิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4. การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดอุบลราชธานีโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมุ่งเน้นตลาดอยู่ในระดับปานกลาง 5. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีความสัมพันธ์

4. อภิปรายผล

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนัฐพงษ์ สุขประเสริฐ ปราณี ดันประยูร และกิตติมา ทามาลี ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

ร่วมที่มีผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตลาดหัวรอ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่าสอดคล้องทั้งในข้อมูลส่วนบุคคล การศึกษาและรายได้

4.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในวิสาหกิจการท่องเที่ยวพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนัฐพงษ์ สุขประเสริฐ ปราณี ต้นประยูร และกิตติมา ทามาลี (2561) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากกับการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

4.3 ภาพลักษณ์วิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากอาจเป็นเพราะชุมชนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การได้รับผลประโยชน์ และสมาชิกนำไปพัฒนาปรับปรุงชุมชน ดังนั้นสมาชิกจึงมองภาพลักษณ์ของชุมชนด้วยความไว้วางใจเชื่อใจอยู่ในระดับมาก

4.4 การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดอุบลราชธานีผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากอาจเป็นเพราะชุมชนมีความคิดเห็นว่ากิจกรรมการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นที่พอใจของส่วนรวมในชุมชนและมีส่วนร่วม

4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูงอาจเป็นเพราะความสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อกันจึงมีผลต่อความสัมพันธ์

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม 1) เป็นกิจกรรมหลักที่ดำเนินการสนับสนุนทางสังคมเป็นกิจกรรมหลักที่ดำเนินโดยวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุน

ประเด็นทางสังคมและทำให้พันธสัญญาในความรับผิดชอบต่อสังคมของวิสาหกิจท่องเที่ยว ได้แก่ วิสาหกิจสนับสนุนโครงการที่ทำให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม 2) เช่นการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสังคม การบริจาคเงินให้องค์กรการสาธารณกุศล 3) เนื่องจากสภาพธุรกิจปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือชุมชนโดยรอบซึ่งองค์กรไม่สามารถตัดขาดจากสังคมได้ 4) วิสาหกิจชุมชนต้องหันมาดูแลเอาใจใส่สร้างประโยชน์และช่วยเหลือสังคมโดยรวม

ข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม มีกระบวนการจัดการดังนี้

1) การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรมีเป้าหมายอยู่ที่การอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนภายใต้เงื่อนไขจากนโยบาย

2) การจัดการทรัพยากรควรมองที่ความเป็นชุมชน ทำให้เกิดเครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยว

3) กระบวนการทำงานของโครงการโดยสร้างผลกระทบวิถีชีวิตรายได้เสริม หน่วยงานและบุคคลภายนอกเข้าใจวิถีชีวิต

4) ต้องมีแผนงานโดยเตรียมความพร้อมชุมชนงานสร้างเครือข่าย งานพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน วิธีการทำงาน เตรียมแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งต่าง ๆ จัดทัวร์นำร่อง จัดทัวร์ประเมินผล

5) สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างหมู่บ้านองค์กรท้องถิ่นและภาคเอกชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้ประกอบการวิสาหกิจการท่องเที่ยว โรงแรมที่พัก ภาครัฐ ชุมชน ใช้เป็นข้อมูลให้ผู้ประกอบการผู้นำธุรกิจท่องเที่ยว ใช้ในการวางแผนนโยบายดำเนินกิจกรรมในโครงการต่อไป โดยการส่งเสริมการรับรู้ และปรับทัศนคติไปทิศทางเดียวกัน เพื่อที่องค์กรจะได้พบกับความสำเร็จและยั่งยืนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงานต่อกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับ CSR และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในธุรกิจ

ท่องเที่ยว องค์การท่องเที่ยวถิ่นเช่น อบจ. อบต. ดำเนินกิจกรรมโดยการส่งเสริมการรับรู้ และปรับทัศนคติไปทิศทางเดียวกัน

6. เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). หลักการ

ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวของโลก

เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2552). รายงานวิจัยเรื่องการพัฒนา CSR ในประเทศไทย และบทบาทอาสาสมัคร. กรุงเทพฯ ฯ .

ครินทร์ มิติน. (2553). การมีส่วนร่วมการจัดการวัดฤดูบิและห่วงโซ่อุปทานของนิคมอุตสาหกรรมอมตนคร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 5 (2).

ณพัชร ประพันธ์พนธ์. (2558). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงาน บริษัท ยูนิลีเวอร์ไทยโฮลดิ้ง จำกัด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นัฐพงษ์ สุขประเสริฐ, ปราณี ต้นประยูร และกิตติมา ทามาลี. (2561, กรกฎาคม). การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตลาดห้วยรออำเภพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 20(2).

วีระพล ทองมา. (2560). การท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในเขตที่ดินป่าไม้. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่.

ศิริรัตน์ พรหมดวงตา. (2559). รูปแบบกิจกรรมเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

สุวัฒน์ ทองธนากุล. (2560). แนวทางการพัฒนา CSR. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2562 จาก <https://www.thaicrs.com>

सानิตย์ หนูนิล. (2559). ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ : ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์.วิทยานิพนธ์การจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2556). ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ ฯ : ผู้แต่ง.(สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

วีระพล ทองมา. (2547). วีระพล ทองมา การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism :CBT) สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในเขตที่ดินป่าไม้คณะพัฒนาการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.